

EMMACOLLEGE

HEERLEN

Basis Beroepsgerichte Leerweg   2020-2022

Examenreglement Emmacollege

Programma van Toetsing en Afsluiting

Vastgesteld op 01-08-2020
i.o. van de Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Dhr. E. van Baest

INHOUDSOPGAVE

1 EXAMENREGLEMENT EMMACOLLEGE 2020/2022

HOOFDSTUK I ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1	Begripsbepalingen
Artikel 2	Rechtsgrond en Toepassing van dit reglement
Artikel 3	Toelating tot het eindexamen
Artikel 4	Afnemen eindexamen
Artikel 5	Indeling eindexamen, profielwerkstuk en profielwerkstuk
Artikel 6	Onregelmatigheden

HOOFDSTUK II INHOUD VAN HET EINDEEXAMEN

Artikel 7	Examenprogramma
Artikel 8	Begrenzing mogelijkheden vakkenkeuze kandidaten
Artikel 9	Eindexamen v.m.b.o. kaderberoepsgerichte leerweg
Artikel 10	Eindexamen v.m.b.o. basisberoepsgerichte leerweg

HOOFDSTUK III REGELING VAN HET EINDEEXAMEN

1.	Schoolexamen
2.	Centraal Examen
Artikel 11	Gecommitteerden
Artikel 12	Tijdvakken en afneming centraal examen
Artikel 13	Opgave kandidaten centraal examen
Artikel 14	Centrale examencommissie vaststelling opgaven
Artikel 15	Regels omtrent het centraal examen
Artikel 16	Correctie centraal examen
Artikel 17	Correctie praktisch gedeelte centraal examen
Artikel 18	Vaststelling cijfer centraal examen
Artikel 19	Niet op regelmatige wijze afgenomen centraal examen
Artikel 20	Onvoorziene omstandigheden centraal examen
Artikel 21	Verhinderung centraal examen
Artikel 22	Gedragsregels kandidaten

HOOFDSTUK IV UITSLAG, HERKANSING EN DIPLOMERING

Artikel 23	Eindcijfer eindexamen
Artikel 24	Vaststelling uitslag
Artikel 25	Uitslag
Artikel 26	Herkansing centraal examen
Artikel 27	Diploma en cijferlijst
Artikel 28	Certificaat

HOOFDSTUK V OVERIGE BEPALINGEN

Artikel 29	Afwijking wijze examineren
Artikel 30	Gegevensverstrekking
Artikel 31	Bewaren examenwerk
Artikel 32	Afwijkende inrichting examen
Artikel 33	Spreiding voltooiing eindexamen

HOOFDSTUK VI   SLOT- EN OVERGANGSBEPALINGEN

Artikel 34	Inwerkingtreding
Artikel 35	Bijlagen
Artikel 36	Citeertitel
Artikel 37	Onvoorziene omstandigheden

BIJLAGEN

BIJLAGE 1a   PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING VMBO, ALGEMEEN DEEL

Artikel 1	Het schoolexamen
Artikel 2	Praktische opdrachten
Artikel 3	Beoordeling
Artikel 4	Examendossier
Artikel 5	Overgangsregels en regels voor doubleren
Artikel 6	Afwezigheid tijdens toetsen behorende bij het schoolexamen
Artikel 7	Herexamen maatschappijleer 1
Artikel 8	Mededeling cijfers schoolexamen
Artikel 9	Cijfers schoolexamen
Artikel 10	Regeling met betrekking tot CKV(kunstvakken), lichamelijke opvoeding en andere vakken

BIJLAGE 2a   PROGRAMMA'S VAN TOETSING EN AFSLUITING VOOR DE AFZONDERLIJKE VAKKEN VAN HET VMBO

HOOFDSTUK I ALGEMENE BEPALINGEN Artikel 1: Begripsbepalingen

In dit reglement wordt verstaan onder:

<i>de wet:</i>	deel I van de Wet op het voortgezet onderwijs;
<i>inspectie:</i>	de inspectie, bedoeld in artikel 113 of 114 van de Wet;
<i>bevoegd gezag:</i>	Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs;
<i>kandidaat:</i>	ieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen of deel-eindexamen wordt toegelaten;
<i>gecommitteerde:</i>	een gecommitteerde als bedoeld in artikel 14 van dit reglement;
<i>h.a.v.o.:</i>	hoger algemeen voortgezet onderwijs als bedoeld in artikel 8 van de Wet op het voortgezet onderwijs;
<i>m.a.v.o.:</i>	middelbaar algemeen voortgezet onderwijs als bedoeld in artikel 9 van de Wet op het voortgezet onderwijs;
<i>v.b.o.:</i>	voorbereidend beroepsonderwijs als bedoeld in artikel 10a van de Wet op het voortgezet onderwijs;
<i>v.m.b.o.:</i>	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs als bedoeld in art. 21 van de Wet op het voortgezet onderwijs;
<i>school voor voortgezet onderwijs:</i>	een school voor v.w.o., een school voor h.a.v.o., een school voor m.a.v.o. een school voor v.b.o. of een school voor v.m.b.o., tenzij anders blijkt;
<i>directeur:</i>	de voorzitter van de centrale directie of diens gedelegeerde;
<i>schooljaar:</i>	het tijdvak dat aanvangt op 1 augustus en eindigt op 31 juli van het daaropvolgende jaar;
<i>examinator:</i>	de docent die is belast met het geven van onderwijs in enig jaar waarover het schoolexamen zich uitstrekt;
<i>vakken:</i>	vakken, deelvakken, intrasectorale programma's en andere programmaonderdelen;
<i>vakken behorende tot de beeldende vorming:</i>	tekenen, handvaardigheid (handenarbeid), handvaardigheid (textiele werkvormen), fotografie, film, audiovisuele vorming;
<i>kunstvakken:</i>	de vakken behorende tot de beeldende vorming, alsmede muziek, dans en drama;
<i>algemene vakken:</i>	vakken niet zijnde afdelingsvakken genoemd in artikel 26h, respectievelijk bedoeld in artikel 26i, eerste lid, van het Inrichtingsbesluit W.V.O., en niet zijnde intrasectorale programma's, genoemd in artikel 26j van dat besluit;
<i>profielwerkstuk:</i>	het in artikel 5 bedoelde profielwerkstuk;
<i>profielwerkstuk:</i>	het in artikel 5 bedoelde profielwerkstuk;
<i>toets:</i>	een toets met schriftelijke of mondelinge vragen en opdrachten, of een praktische opdracht;
<i>eindexamen:</i>	een examen in het geheel van de voor het desbetreffende eindexamen voorgeschreven vakken;
<i>eindexamen v.m.b.o.:</i>	een eindexamen dat leidt tot een diploma v.m.b.o. voor zover het betreft de theoretische leerweg, genoemd in artikel 10 van de wet, de basisberoepsgerichte leerweg, genoemd in artikel 10 b van de wet, de kaderberoepsgerichte leerweg, genoemd in artikel 10 b van de wet of de gemengde leerweg, genoemd in artikel 10d van de wet;
<i>schoolexamen:</i>	het examen dat plaatsvindt volgens het door het bevoegd gezag vastgestelde programma van toetsing en afsluiting;
<i>centraal examen:</i>	het examen dat plaatsvindt volgens door CEVO vastgestelde en landelijk genormeerde toetsen;
<i>staatsexamencommissie:</i>	een commissie als bedoeld in artikel 60 van de Wet op het voortgezet onderwijs;
<i>PTA:</i>	programma van toetsing en afsluiting (zie schoolexamen);
<i>herkansing:</i>	het opnieuw dan wel alsnog deelnemen aan een toets van het centraal examen of het schoolexamen;
<i>examenstof:</i>	de aan de kandidaat te stellen eisen.

Artikel 2: Rechtsgrond en Toepassing van dit reglement

1. Dit examenreglement is gebaseerd op:
het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. zoals gepubliceerd door Tweede Fase Adviespunt en Vmbo projectorganisatie (december 2000) onder de titel:
"Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o."
Alle daaruit vloeiende rechten en plichten zijn onverkort van kracht.
2. Dit examenreglement is van toepassing voor alle afdelingen die het Emmacollege verzorgt.

Artikel 3: Toelating tot het eindexamen

1. Het bevoegd gezag stelt de leerlingen van het Emmacollege in de gelegenheid ter afsluiting van de opleiding een eindexamen af te leggen.
2. Het bevoegd gezag kan tot het eindexamen toelaten kandidaten die niet als leerling van de school zijn ingeschreven.

Artikel 4: Afnemen eindexamen

1. De directeur en de examinatoren van de school nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen af.
2. De directeur van de school wijst een van de personeelsleden aan tot secretaris van het eindexamen.

Artikel 5: Indeling eindexamen

1. Het eindexamen kan voor ieder vak bestaan uit een schoolexamen, uit een centraal examen dan wel uit beide.

Artikel 6: Onregelmatigheden

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het eindexamen dan wel ten aanzien van een aanspraak op vrijstelling aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is, kan de directeur maatregelen nemen.
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
  - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of het centraal examen,
  - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen,
  - c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen,
  - d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de directeur aan te wijzen onderdelen.Indien het hernieuwd examen, bedoeld in de vorige volzin, betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in het volgend tijdvak van het centraal examen.
3. Het besluit waarbij een in het eerste lid bedoelde maatregel wordt genomen, wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.
4. De kandidaat kan tegen een beslissing van de directeur in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie van beroep. Van de commissie van beroep mag de directeur geen deel uitmaken.
In overeenstemming met artikel 30a van de wet wordt het beroep binnen drie dagen nadat de beslissing aan de kandidaat is bekendgemaakt, schriftelijk ingesteld bij de commissie van beroep. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken na ontvangst van het beroepschrift, tenzij zij deze termijn gemotiveerd heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in de laatste volzin van het tweede lid. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de directeur en aan de inspectie.

5. De commissie van beroep bestaat uit:
Voorzitter: Dhr. De Groot
Secretaris: de locatiemanager;
Leden: een lid van de personeelsgeleding van de MR en twee leden van de oudergeleding van de MR.
6. Het adres van de commissie van beroep is:
Commissie van Beroep van het Emmacollege
Postbus 189
6430 AD Heerlen
7. De volledige regeling "Commissie van Beroep" ligt ter inzage op alle locaties van het Emmacollege.

HOOFDSTUK II INHOUD VAN HET EINDEEXAMEN

Artikel 7: Examenprogramma

1. De Minister stelt, behalve voor door het bevoegd gezag vast te stellen vakken die onderdeel zijn van het eindexamen, voor elk van de onderwijssoorten examenprogramma's vast, waarin zijn opgenomen:
  - a. een omschrijving van de examenstof voor ieder eindexamenvak,
  - b. welk deel van de examenstof centraal zal worden geëxamineerd en over welke examenstof het schoolexamen zich uitstrekt, en
  - c. het aantal en de tijdsduur van de toetsen van het centraal examen.
2. Een examenprogramma wordt vastgesteld per vak of per groep van vakken.
3. Het examenprogramma voor zover het betreft leerwegen in het v.m.b.o. kan voorzien in differentiaties, bestaande uit programmaonderdelen waaruit de leerling een keuze maakt.
4. De uitwerking betreffende de aard, de omvang, het aantal, de beoordeling en de weging van de onderdelen van het schoolexamen vindt de kandidaat in het Programma van Toetsing en Afsluiting (zie bijlagen I en II).
5. Het CE (centraal examen) wordt afgenomen in een afzonderlijk CSE (centraal computerexamen). Het profiel vak in de basisberoepsgerichte leerweg kent een CSPE (centraal schriftelijk praktisch examen) waarbij tijdens het praktisch examen ook de theorie getoetst wordt in de vorm van minitoetsen. Dit geldt ook voor de kaderberoepsgerichte leerweg. Het profiel vak bestaat uit 4 delen en 4 keuze vakken naar keuze. De keuze vakken waaruit gekozen kan worden staan in het PTA keuze vakken.
6. De examens van de theorievakken in de basisberoepsgerichte leerweg worden met behulp van de computer afgenomen. De leerlingen zullen ruimschoots van tevoren kennis kunnen maken met deze wijze van examineren. De duur van het examen is 60 minuten. Het betreft de vakken: Nederlands, Engels, Duits, Economie, Maatschappijleer 2, Natuur- en scheikunde 1 en Biologie. Voor het vak Wiskunde en Nederlands geldt een tijd van 90 minuten.
Ook de examens in de kaderberoepsgerichte leerweg worden met behulp van de computer afgenomen. De examenduur bedraagt 90 minuten met uitzondering van de vakken wiskunde en Nederlands(120 minuten). De leerlingen zullen ruimschoots van tevoren met deze vorm van examineren kunnen oefenen.

Artikel 8: Begrenzing mogelijkheden vakkenkeuze kandidaten

1. De kandidaten kiezen, met inachtneming van dit hoofdstuk, in welke vakken zij examens willen afleggen. Voor leerlingen geldt deze keuze voor zover het bevoegd gezag hen in de gelegenheid heeft gesteld zich op het examen in die vakken voor te bereiden. Voor wie niet als leerling is ingeschreven geldt deze keuze voor zover het bevoegd gezag hen tot het examen in die vakken toelaat en in voorkomend geval nadat toepassing is gegeven aan artikel 27 van het Inrichtingsbesluit W.V.O.
2. De kandidaten kunnen voor zover het bevoegd gezag hun dat toestaat, in meer vakken of niet-verplichte delen van de examenstof examens afleggen dan in de vakken en examenstof die ten minste tezamen een eindexamen vormen.
3. Het bevoegd gezag beslist welke differentiaties worden aangeboden.

Artikel 9: Eindexamen v.m.b.o. kaderberoepsgerichte leerweg

Het eindexamen v.m.b.o. voor zover het betreft de kaderberoepsgerichte leerweg omvat:

- a. de vakken die het gemeenschappelijk deel omvat,
- b. de twee vakken die het sectordeel omvat, en
- c. in het vrije deel een tot de sector behorend afdelingsvak of een tot de sector behorend intrasectoraal programma.

Artikel 10: Eindexamen v.m.b.o. basisberoepsgerichte leerweg

1. Het eindexamen v.m.b.o. voor zover het betreft de basisberoepsgerichte leerweg omvat:
  - a. de vakken die het gemeenschappelijk deel omvat,
  - b. de twee vakken die het sectordeel omvat, en
  - c. in het vrije deel een tot de sector behorend afdelingsvak of een tot de sector behorend intrasectoraal programma.
2. Het eindexamen v.m.b.o. voor zover het betreft een leerwerktraject / basisberoepsgerichte leerweg omvat minimaal het vak Nederlands en een beroepsgericht programma.

HOOFDSTUK III   REGELING VAN HET EINDEXAMEN

1   Schoolexamen

Voor wat betreft de regeling van het schoolexamen wordt verwezen naar het Programma van Toetsing en Afsluiting van de betreffende locatie (zie bijlagen I en II: Programma van Toetsing en Afsluiting).

2   Centraal examen

Artikel 11: Gecommitteerden

DUO(Dienst Uitvoering Onderwijs) wijst voor elke school een of meer gecommitteerden aan.

De aanwijzing geldt tot de afloop van de herkansing van het centraal examen.

Artikel 12: Tijdvakken en afneming centraal examen

1. Het centraal examen voor de scholen voor voortgezet onderwijs wordt afgenomen in het laatste leerjaar.
2. Het centraal examen voor de scholen kent drie tijdvakken: het eerste, het tweede en het derde tijdvak.

Artikel 13: Opgave kandidaten centraal examen

1. De directeur deelt jaarlijks voor 1 november aan DUO mede hoeveel kandidaten in elk vak aan het centraal examen in het eerste tijdvak zullen deelnemen.
2. De directeur zendt jaarlijks ten minste drie dagen voor de aanvang van de centrale examens in het eerste tijdvak, aan de inspectie een lijst waarop voor iedere kandidaat vermeld staat in welke vakken hij centraal examen zal afleggen en waarop is aangegeven welke cijfers de kandidaat voor het schoolexamen heeft behaald. Voor de aanvang van het tweede tijdvak worden een lijst met de kandidaten, de in het eerste tijdvak door die kandidaten behaalde cijfers, de, voor zover van toepassing, alsnog behaalde cijfers voor het schoolexamen, alsmede een overzicht van het vak of de vakken waarin elke kandidaat examen zal afleggen, aan de inspectie gezonden.
3. Onmiddellijk na afloop van het eerste onderscheidenlijk het tweede tijdvak zendt de directeur aan DUO een lijst waarop voor ieder vak is aangegeven welke kandidaten aan het centraal examen in dat vak zullen deelnemen in het derde tijdvak.

4. Indien een examenprogramma differentiaties kent als bedoeld in artikel 7, derde lid van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o., kan een kandidaat per tijdvak in niet meer differentiaties centraal examen afleggen dan volgens het desbetreffende programma is vereist.

Artikel 14: Centrale examencommissie vaststelling opgaven

1. De Minister stelt een centrale examencommissie vaststelling opgaven in.
Deze commissie heeft als taak:
  - a. het vaststellen van de dagen en uren waarop de centrale examens in de verschillende tijdvakken aanvangen en waarop de toetsen van het centraal examen worden gehouden;
  - b. het tot stand brengen van de opgaven van de centrale examens;
  - c. het vaststellen van de opgaven van de centrale examens;
  - d. het tot stand brengen van de beoordelingsnormen voor de centrale examens;
  - e. het vaststellen van de beoordelingsnormen voor de centrale examens;
  - f. het geven van regels voor het bepalen van een score, voortvloeiend uit de beoordeling;
  - g. het geven van regels voor de omzetting van de scores in cijfers voor de centrale examens;
  - h. het geven van regels met betrekking tot de hulpmiddelen die gebruikt mogen worden bij het maken van de opgaven van de centrale examens;
  - i. het uitoefenen van andere door De Minister opgedragen taken.
2. De commissie, bedoeld in het eerste lid, kan bepalen dat een toets wordt afgenomen op een tijdstip dat is gelegen voor de aanvang van de centrale examens in het eerste tijdvak.

Artikel 15: Regels omtrent het centraal examen

1. De DUO zorgt ervoor dat de opgaven, de beoordelingsnormen en de door de commissie gegeven regels, bedoeld in artikel 17 met uitzondering van de in het eerste lid, onder g en h, bedoelde regels, tijdig worden gedrukt en verzonden aan de directeur van de school.
2. De directeur zorgt ervoor, dat de opgaven voor het centraal examen geheim blijven tot de aanvang van de toets waarbij deze opgaven aan de kandidaten worden voorgelegd. De commissie, bedoeld in artikel 17, kan opgaven aanwijzen waarop de eerste volzin niet van toepassing is.
3. Tijdens een toets van het centraal examen worden aan de kandidaten geen mededelingen van welke aard ook, aangaande de opgaven gedaan, uitgezonderd mededeling van door de commissie, bedoeld in artikel 17, vastgestelde errata.
4. De directeur draagt er zorg voor dat het nodige toezicht bij het centraal examen wordt uitgeoefend.
5. Zij die toezicht hebben gehouden, maken een proces-verbaal op. Zij leveren dit in bij de directeur samen met het gemaakte examenwerk.
6. Een kandidaat die te laat komt, mag tot uiterlijk een half uur na de aanvang van de toets tot die toets worden toegelaten.
7. De aan de kandidaten voorgelegde opgaven voor een toets van het centraal examen blijven in het examenlokaal tot het einde van die toets.

Artikel 16: Correctie centraal examen

1. De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator in het desbetreffende vak. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past bij zijn beoordeling de normen toe alsmede de regels voor het bepalen van de cijfers die zijn voorgeschreven door de commissie, bedoeld in artikel 17.

- De examinerator drukt zijn beoordeling uit in een cijfer uit de schaal van cijfers, genoemd in artikel 11, tweede lid van het Programma van Toetsing en Afsluiting.
2. De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers, bedoeld in het eerste lid onverwijld aan de betrokken gecommiteerde toekomen.
  3. De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past bij zijn beoordeling de regels voor het bepalen van de cijfers, bedoeld in het eerste lid toe.
  4. De Minister kan nadere voorschriften geven voor de uitvoering van de voorgaande leden.
  5. De Minister kan bepalen, dat in verband met de aard van de opgaven, ter vermindering van overbelasting van de gecommiteerden dan wel ter versnelling van de examenprocedure wordt afgeweken van de overige leden van dit artikel en van artikel 20.

Artikel 17: Correctie praktisch gedeelte centraal examen

1. De directeur draagt er zorg voor dat bij het maken van het praktisch gedeelte van het centraal examen de examinerator in het desbetreffende vak of programma aanwezig is. De examinerator beoordeelt de prestaties tijdens het maken van de praktijkopgaven en legt zijn bevindingen van de verrichtingen van de kandidaat schriftelijk vast, volgens daartoe door de in artikel 17 bedoelde commissie gegeven richtlijnen. De examinerator beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past daarbij de in artikel 17, eerste lid, onderdeel e, bedoelde beoordelingsnormen toe. De examinerator drukt zijn beoordeling uit in de score, bedoeld in artikel 17, eerste lid, onderdeel f. De examinerator zendt de score en voor zover mogelijk het beoordeelde werk aan de directeur.
2. De gecommiteerde beoordeelt het resultaat van de praktijkopgaven, alsmede de verrichtingen van de kandidaat zoals blijkend uit de in het eerste lid bedoelde schriftelijke vastlegging daarvan. De directeur overhandigt de gecommiteerde daartoe een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, indien mogelijk het proces-verbaal, alsmede de regels voor het bepalen van de score, bedoeld in het eerste lid. Artikel 19, derde tot en met vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 18: Vaststelling cijfer centraal examen

1. De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg de score voor het centraal examen vast. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan stellen zij de score vast op het rekenkundig gemiddelde van de twee scores, in voorkomend geval afgerond op het naast hogere gehele getal.
2. De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen in een vak vast op grond van de in het eerste lid bedoelde score, met inachtneming van artikel 17, eerste lid, onderdeel g.

Artikel 19: Niet op regelmatige wijze afgenomen centraal examen

1. Indien het centraal examen naar het oordeel van de inspectie niet op regelmatige wijze heeft plaatsgehad kan zij besluiten dat het geheel of gedeeltelijk voor een of meer kandidaten opnieuw wordt afgenomen.
2. De inspectie verzoekt de commissie, bedoeld in artikel 17, eerste lid, nieuwe opgaven vast te stellen en bepaalt op welke wijze en door wie het examen zal worden afgenomen.

Artikel 20: Onvoorziene omstandigheden centraal examen

Indien door onvoorziene omstandigheden het centraal examen in één of meer vakken aan één of meer scholen niet op de voorgeschreven wijze kan worden afgenomen, beslist De Minister hoe alsdan moet worden gehandeld.

Artikel 21: Verhindering centraal examen

1. Indien een kandidaat om een geldige reden ter beoordeling van de directeur is verhinderd bij één of meer toetsen in het eerste tijdvak tegenwoordig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal examen op ten hoogste twee toetsen te voltooien.
2. Indien een kandidaat in het tweede tijdvak evenzeer verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van de staatsexamencommissie zijn eindexamen te voltooien.

3. De kandidaat meldt zich zo spoedig mogelijk door tussenkomst van de directeur aan bij de voorzitter van de desbetreffende staatsexamencommissie. In dat geval deelt de directeur aan de commissie mede welke cijfers de kandidaat voor het schoolexamen en het eventueel reeds afgelegde gedeelte van het centraal examen heeft behaald, alsmede, wanneer dat zich voordoet, dat ten behoeve van de kandidaat toepassing is gegeven aan artikel 31, eerste, tweede dan wel derde lid, en waaruit deze toepassing bestaat.
4. Na afloop van het derde tijdvak deelt de staatsexamencommissie het resultaat mede aan de directeur.

Artikel 22 : Gedragsregels kandidaten

1. De kandidaat dient uiterlijk 15 minuten voor de aanvang van een examenzitting aanwezig te zijn op de plaats waar de examenzitting plaatsvindt.
De kandidaten ontvangen tijdig een overzicht waarop voor elk vak vermeld staan: de plaats waar en het tijdstip waarop het examen wordt afgenomen.
2. Een kandidaat die te laat komt, mag tot uiterlijk een half uur na de aanvang van een examenzitting tot die zitting worden toegelaten.
Hij levert evenwel het gemaakte examenwerk in op het daarvoor vastgestelde tijdstip. Indien een kandidaat meer dan een half uur na de aanvang van een zitting verschijnt, mag hij niet meer deelnemen aan deze zitting. Bij een geldige reden, ter beoordeling van de directeur is artikel 23 van toepassing. Hij dient echter wel te verschijnen op de overige zittingen van het examen.
3. Het meenemen van tassen, jassen en dergelijke in het examenlokaal is niet toegestaan.
4. Toegestane hulpmiddelen (tabellen, woordenboeken e.d.) worden gecontroleerd door de toezichthouders tijdens de examenzitting..
5. Er mag door de kandidaat geen papier meegenomen worden in het examenlokaal. Op elk papier dat door de school verstrekt wordt ten behoeve van het examen dient de kandidaat zijn naam en examennummer te vermelden.
6. De opgaven en aantekeningen, respectievelijk kladwerk mogen niet voor het officiële einde van de examenzitting buiten het examenlokaal worden gebracht.
7. Zonder toestemming van een toezichthouder mag een kandidaat gedurende een examenzitting het examenlokaal niet verlaten.
8. Een kandidaat die tijdens het examen onwel wordt, kan onder begeleiding het examenlokaal verlaten. In overleg met de kandidaat beoordeelt de directeur of de kandidaat na enige tijd het examenwerk kan hervatten.
9. De kandidaten moeten hun werk en /of kladpapier aan de toezichthouders overhandigen.
10. Door deelname aan de examenzitting geeft de kandidaat te kennen op de hoogte te zijn van en in te stemmen met de strekking van dit examenreglement.

HOOFDSTUK IV   UITSLAG, HERKANSING EN DIPLOMERING

Artikel 23: Eindcijfer eindexamen

1. Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
2. De directeur bepaalt het eindcijfer op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. Indien de uitkomst van de berekening, bedoeld in de eerste, niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
3. Indien in een vak alleen een schoolexamen is gehouden is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer.

Artikel 24: Vaststelling uitslag

1. De directeur en de secretaris van het eindexamen stellen de uitslag vast met inachtneming van artikel 27.
2. Indien dat nodig is om de kandidaat te laten slagen betrekken de directeur en de secretaris van het eindexamen een of meer eindcijfers van de vakken niet bij de bepaling van de definitieve uitslag. De overgebleven vakken dienen een eindexamen te vormen.

Artikel 25: Uitslag

1. De kandidaat die eindexamen v.m.b.o. heeft afgelegd, is geslaagd indien hij:
  - a. voor ten hoogste één van zijn examenvakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger, of
  - b. voor ten hoogste één van zijn examenvakken het eindcijfer 4 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger waarvan ten minste één 7 of hoger, of
  - c. voor twee van zijn examenvakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger waarvan ten minste één 7 of hoger.
  - d. gemiddeld een voldoende haalt voor alle vakken (dus ook het profiel vak) van het centraal examen. Dit gemiddelde cijfer moet onafgerond een 5,5 of hoger zijn. Een leerling die bijvoorbeeld een 5,45 gehaald heeft, is gezakt.
  - e. voor het vak Nederlandse taal minimaal een vijf heeft behaald.
  - f. Een loopbaandossier heeft gemaakt.
2. In aanvulling op het eerste lid geldt tevens dat voor de vakken lichamelijke opvoeding en het kunstvak uit het gemeenschappelijk deel en in de basis beroepsgerichte en kader beroepsgerichte leerweg "voldoende" of "goed" is behaald.
3. De kandidaat voor de 4 verplichte beroepsgerichte keuzevakken niet lager dan een 4 heeft gehaald.
4. De kandidaat die eindexamen v.m.b.o. heeft afgelegd in een leerwerktraject / basisberoepsgerichte leerweg, is geslaagd indien hij voor het vak Nederlands en een beroepsgericht programma en het combinatiecijfer minimaal het eindcijfer 6 heeft behaald en de rekentoets heeft gemaakt.
5. Zodra de eindcijfers en indien mogelijk de uitslag is vastgesteld, maakt de directeur deze schriftelijk aan iedere kandidaat bekend, onder mededeling van het in artikel 28 bepaalde. De uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 28, eerste lid, geen toepassing vindt.

Artikel 26: Herkansing centraal examen

1. Een kandidaat van de kaderberoepsgerichte leerweg heeft voor één vak waarin hij reeds examen heeft afgelegd, nadat de uitslag volgens artikel 27 is vastgesteld het recht in het tweede tijdvak of, indien artikel 23, eerste lid, van toepassing is, in het derde tijdvak, opnieuw dan wel alsnog deel te nemen aan het centraal examen. Zij mogen tevens het CSPE van het beroepsgerichte vak één keer geheel of gedeeltelijk herkansen waarbij wel een andere variant van de minitoetsen gebruikt wordt.
2. Voor het examen van de basisberoepsgerichte leerweg mogen de kandidaten één theorievak herkansen. Zij mogen tevens het CSPE van het beroepsgerichte vak één keer geheel of gedeeltelijk herkansen waarbij wel een andere variant van de minitoetsen gebruikt wordt. Dit geldt ook voor kandidaten van het leerwerktraject die daarnaast het vak Nederlands mogen herkansen.
3. De kandidaat stelt de directeur voor een door deze laatste te bepalen dag en tijdstip schriftelijk in kennis van gebruikmaking van het in het eerste lid bedoelde recht.
4. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer voor het centraal examen.
5. Na afloop van de herkansing wordt de uitslag definitief vastgesteld met overeenkomstige toepassing van artikel 26 en wordt deze schriftelijk aan de kandidaat bekend gemaakt.

Artikel 27: Diploma en cijferlijst

1. De directeur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd, een cijferlijst uit waarop voor zover van toepassing zijn vermeld:
  - a. de cijfers voor het schoolexamen en de cijfers voor het centraal examen,
  - g. de vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk, alsmede de beoordeling van het profielwerkstuk,
  - h. het thema van het profielwerkstuk, alsmede de beoordeling van het profielwerkstuk,
  - i. de beoordeling van het kunstvak en het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van de leerweg in v.m.b.o.,
  - j. volgens welke differentiatie als bedoeld in artikel 7, derde lid, Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o., is geëxamineerd.

2. De directeur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit, waarop de sector, c.q. het profiel of de profielen zijn vermeld die bij de uitslag zijn betrokken. Op het diploma v.m.b.o. is de leerweg vermeld die bij de uitslag is betrokken. Duplicaten van diploma's worden niet verstrekt.
3. Indien een kandidaat in meer vakken examens heeft afgelegd dan in de vakken die ten minste tezamen een eindexamen vormen, worden de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, op de cijferlijst vermeld, tenzij de kandidaat daartegen bedenkingen heeft geuit.
4. De Minister stelt het model van de cijferlijst vast.
5. De directeur en de secretaris van het eindexamen tekenen de diploma's en de cijferlijsten.

Artikel 28: Certificaat

1. De directeur reikt aan de definitief voor het eindexamen v.m.b.o. afgewezen kandidaat die de school verlaat en die voor een of meer vakken van dat eindexamen een eindcijfer 6 of meer heeft behaald, een certificaat uit, waarop zijn vermeld, voor zover van toepassing:
  - a. het vak of de vakken waarvoor de kandidaat een eindcijfer 6 of meer heeft behaald.
2. De Minister stelt het model van het certificaat en de cijferlijst vast.

HOOFDSTUK V OVERIGE BEPALINGEN

Artikel 29: Afwijking wijze van examineren

1. De directeur kan toestaan dat een gehandicapte kandidaat het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de directeur de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.
2. Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde aangepaste wijze van examineren dat:
  - a. er een deskundigenverklaring is die door een ter zake deskundige psycholoog of orthopedagoog is opgesteld,
  - b. de aanpassing voor zover betrekking hebbend op het centraal examen in ieder geval kan bestaan uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten, en
  - c. een andere aanpassing slechts kan worden toegestaan voor zover daartoe in de onder a genoemde deskundigenverklaring ten aanzien van betrokkene een voorstel wordt gedaan dan wel indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen, vermeld in die deskundigenverklaring.
3. Het bevoegd gezag kan in verband met onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal afwijken van de voorschriften gegeven bij of krachtens dit besluit, ten aanzien van een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt, ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is. De in de eerste volzin bedoelde afwijking kan betrekking hebben op:
  - a. het vak Nederlandse taal;
  - c. enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.
4. De in het derde lid bedoelde afwijking bestaat voor zover betrekking hebbend op het centraal examen slechts uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten en het verlenen van toestemming tot het gebruik van een verklarend woordenboek der Nederlandse taal.
5. Van elke afwijking op grond van het derde lid wordt mededeling gedaan aan de inspectie.

Artikel 30: Gegevensverstrekking

Zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de definitieve uitslag stuurt het bevoegd gezag aan het DUO en aan de inspectie een lijst waarop voor alle kandidaten zijn vermeld:

- a. de vakken waarin examen is afgelegd;

- b. de cijfers van het schoolexamen;
- c. de cijfers van het centraal examen;
- d. de eindcijfers;
- e. de uitslag van het eindexamen of het deeleindexamen.

Artikel 31: Bewaren examenwerk

1. Het werk van het centraal examen der kandidaten en de lijsten bedoeld in artikel 32, worden gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard door de directeur, ter inzage voor belanghebbenden.
2. Een door de directeur en de secretaris van het eindexamen ondertekend exemplaar van de lijst, bedoeld in artikel 32 wordt gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag in het archief van de school bewaard.
3. De directeur draagt er zorg voor dat een volledig stel van de bij de centrale examens gebruikte opgaven gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard blijft in het archief van de school.

Artikel 32: Afwijkende inrichting examen

Ten behoeve van experimenten met een andere inrichting van het eindexamen kan De Minister toestaan dat van dit besluit wordt afgeweken.

Artikel 33: Spreiding voltooiing eindexamen

1. Het bevoegd gezag kan, de inspectie gehoord, toestaan dat ten aanzien van een kandidaat die in het laatste leerjaar langdurig ziek is, en ten aanzien van een kandidaat die lange tijd ten gevolge van een bijzondere, van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest het onderwijs in alle betrokken eindexamenvakken gedurende het laatste leerjaar te volgen, het eindexamen gespreid over twee opeenvolgende schooljaren wordt afgelegd. In dat geval wordt het eindexamen in een vak in het eerste of in het tweede van deze schooljaren afgesloten.
2. Het bevoegd gezag geeft zijn in het eerste lid bedoelde toestemming uiterlijk voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen. In bijzondere gevallen kan het bevoegd gezag afwijken van de eerste volzin ten behoeve van een kandidaat die nog niet in alle betrokken eindexamenvakken centraal examen heeft afgelegd.
3. Artikel 28, eerste tot en met vierde lid, is ten aanzien van de kandidaat van toepassing in het eerste en in het tweede schooljaar van het gespreid eindexamen, met dien verstande dat het in dat artikel bedoelde recht in het eerste schooljaar ontstaat nadat de eindcijfers van de vakken waarvoor in het eerste schooljaar het eindexamen is afgesloten, voor de eerste maal zijn vastgesteld.
4. Zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de cijfers van de centrale examens die zijn afgelegd in het eerste schooljaar van het gespreid eindexamen, zendt het bevoegd gezag aan de inspectie een lijst waarop voor die kandidaat zijn vermeld de gegevens, genoemd in artikel 32, onderdelen a tot en met d.
5. De vaststelling van de uitslag geschiedt overeenkomstig artikel 27, eerste lid, respectievelijk tweede en derde lid.

HOOFDSTUK VI SLOT- EN OVERGANGSBEPALINGEN

Artikel 34: Inwerkingtreding

Dit examenreglement treedt in werking met ingang van 1 augustus 2020.

Artikel 35: Bijlagen

De bijlagen 1a, 1b, m.b.t. het Programma van Toetsing en Afsluiting maken integraal onderdeel uit van dit examenreglement.

Artikel 36: Citeertitel

Dit reglement kan worden aangehaald als: Examenreglement Emmacollege 2020-2022.

Artikel 37: Onvoorziene omstandigheden

In gevallen waarin dit reglement niet of niet naar billijkheid voorziet, beslist de centrale directie van het Emmacollege.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1a   PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING VMBO, ALGEMEEN DEEL

Artikel 1: Het schoolexamen

Het schoolexamen start in het schooljaar voorafgaand aan het schooljaar waarin centraal examen wordt afgelegd. De inhoud van het schoolexamen wordt beschreven in het Programma van Toetsing en Afsluiting.

Het voorexamenjaar wordt verdeeld in 3 examenperiodes: tot Kerst, tot Pasen en tot de overgang van klas 3 naar 4; het examenjaar wordt verdeeld in 2 examenperiodes: tot Kerst en tot eind klas 4(april/mei).

Het schoolexamen wordt afgesloten voor de aanvang van het eerste tijdvak voor alle vakken behorende tot het centraal examen.

Het schoolexamen voor kunstvakken 1 wordt afgesloten aan het einde van klas 4.

Artikel 2: Praktische opdrachten

Schoolexamens bevatten ook praktische opdrachten. Iedere kandidaat maakt tenminste 1 grote praktische opdrachten van minimaal 10 uur. In de kader- en basisberoepsgerichte leerweg wordt één grote praktische opdracht uitgevoerd in het beroepsgerichte vak.

Artikel 3: Beoordeling

De beoordelingscriteria voor alle toetsen, praktische opdrachten en handelingsdelen, die behoren tot het schoolexamen, alsook voor het profielwerkstuk, worden vooraf aan de kandidaat bekend gemaakt. Bij de beoordelingscriteria wordt vooraf aan de kandidaat bekend gemaakt hoe gehandeld zal worden als hij zijn werkstuk niet binnen de gestelde termijn inlevert. Zie hiervoor ook de Programma's van Toetsing en Afsluiting van de afzonderlijke vakken.

Het voortschrijdend gemiddelde bepaalt het eindcijfer voor het schoolexamen van het betreffende vak(na het behalen van een nieuw cijfer wordt het gemiddelde van alle behaalde cijfers opnieuw berekend).

Artikel 4: Examendossier

Het schoolexamen bestaat uit een examendossier. De verslaglegging van het schoolexamen komt in het examendossier.

De behaalde cijfers kan de kandidaat terug vinden in magister. Hierin staan de behaalde cijfers en het doorlopend gemiddelde. Het examendossier omvat ook de beoordeling van het profielwerkstuk en de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld.

Het examendossier omvat tevens de resultaten die de leerling heeft behaald voor de vakken, bedoeld in artikel 26g, eerste lid, van het Inrichtingsbesluit WVO, of artikel 26i, tweede lid, van dat besluit, voor zover in die vakken geen eindexamen is afgelegd.

Artikel 5: Overgangsregels en regels voor doubleren

De overgangsregels en regels voor doubleren tijdens het schoolexamen (v.m.b.o. klas 3) zijn opgenomen in de overgangsregels van het Emmacollege die in de digitale schoolgids staan.

Artikel 6: Afwezigheid tijdens toetsen, behorende bij het schoolexamen

Is een leerling vanwege een geldige reden niet in staat om deel te nemen aan een toets behorende bij het schoolexamen, dan dient hij dit vooraf schriftelijk kenbaar te maken.

Als door omstandigheden schriftelijke kennisgeving vooraf niet mogelijk is dan dient een mondelinge of telefonische afmelding zo spoedig mogelijk schriftelijk bevestigd te worden.

De leerling dient zo spoedig mogelijk contact op te nemen met de betrokken docent om afspraken te maken voor het inhalen van een toets. Bij onrechtmatig verzuim kan een toets met het cijfer 1 worden gewaardeerd, overeenkomstig artikel 6 van het Examenreglement. Ouders en betreffende leerling worden hiervan in kennis gesteld.

In het onregelmatigheidformulier Emmacollege zal dit worden vastgelegd.

De examensecretaris is verplicht om deze onregelmatigheid aan de Onderwijsinspectie te melden.

Artikel 7: Herexamen maatschappijleer.

1. Een kandidaat, die voor het schoolexamen maatschappijleer een eindcijfer lager dan 6 heeft behaald, heeft recht om in dat vak een herexamen te doen. De herkansing dient tenminste één week voor de vaststelling van de uitslag te worden afgenomen. Bij een herkansing van een schoolexamen bepaalt de school zelf welke onderdelen van het examenprogramma opnieuw worden getoetst. De herkansing dient te zijn opgenomen in het programma van toetsing en afsluiting. De kandidaat geeft zelf aan of hij wilt herkansen ongeacht het resultaat.
2. Het hoogste cijfer van schoolexamen en herexamen geldt als eindcijfer voor het vak maatschappijleer.

Artikel 8: Mededeling cijfers schoolexamen

Vóór de aanvang van het centraal examen maakt de directeur aan de kandidaat bekend, voor zover van toepassing:

- a. welke cijfers hij heeft behaald voor het schoolexamen,
- b. de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld,
- c. de beoordeling van het profielwerkstuk,
- d. de door de kandidaat niet (naar behoren) afgeronde verplichte handelingsdelen van de vakken behorende tot het schoolexamen.

Artikel 9: Cijfers schoolexamen

1. Het cijfer van het schoolexamen wordt uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van cijfers lopende van 1 tot en met 10.
2. Indien in een vak tevens centraal examen wordt afgelegd, worden de in het eerste lid genoemde cijfers gebruikt met de daartussen liggende cijfers met 1 decimaal.
3. Wordt een toets niet ingehaald zonder reden, nadat daarvoor (max. 2x) een duidelijke nieuwe afspraak is gemaakt, de datum door docent genoteerd in persoonlijke agenda in SOMtoday, wordt alsnog een 1 gegeven en genoteerd in SOMtoday. Deze 1 moet altijd doorgegeven worden aan de locatiedirecteur. Hij/zij geeft dit door aan de inspectie.
4. Een kandidaat heeft het schoolexamen v.m.b.o. afgerond indien:
  - a) kunstvakken 1 en lichamelijke opvoeding zijn beoordeeld met 'voldoende' of 'goed';
  - b) voor de overige vakken uit het algemene gedeelte, het sectordeel en het vrije deel als aangegeven in het Programma van Toetsing en Afsluiting een eindcijfer is verkregen en de verplichte handelingsdelen van deze vakken naar behoren zijn afgerond.
5. Een kandidaat kan niet aan het centraal examen deelnemen indien, vóór de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen, een of meer van de eerder genoemde onderdelen van een vak niet zijn afgerond in het schoolexamen.

Artikel 10: Regeling met betrekking tot CKV(kunstvakken), lichamelijke opvoeding en andere vakken

De regels voor het afsluiten van de vakken L.O. en CKV (CKV moet in het 4e jaar al voldoende worden afgesloten!!);

1. De leerlingen die aan het einde van het trimester (d.w.z. vóór aanvang van de proefwerkweek Kerst/Pasen/einde schooljaar) voor L.O. nog een opdracht moeten inleveren óf die een onvoldoende hebben moeten **in de proefwerkweek** komen werken totdat het werk af is..
2. Voor L.O. geldt in leerjaar 4 hetzelfde als wat onder punt 1 staat.

NB: Voor beide vakken geldt dat ze voldoende moeten worden afgesloten om te mogen starten aan het CSE (Centraal Schriftelijk Examen).

Dat betekent dus: géén voldoende voor L.O. en/of CKV = géén diploma !

